

Beveiliging van advocaten

‘Advocaten zijn niet bedacht op geweld’

Na de tragische dood van de Doetinchemse advocaat Machiel Pul gaat de Algemene Raad het aantal gevallen van geweld en bedreigingen inventariseren. Ondertussen nemen kantoren al de eerste veiligheidsmaatregelen. ‘Advocaten zijn liever bevlogen dan bezorgd.’

Michel Knapen, journalist

Het is september 2002 wanneer bij een Utrechts advocatenkantoor een fax binnenrolt. Eén van de kantoorgenoten – hij wil niet met zijn naam in het *Advocatenblad* – wordt daarin met de dood bedreigd. ‘En er kwamen meerdere faxen binnen. Er stond letterlijk in waar en wanneer ik zou worden geliquideerd.’ De advocaat doet aangifte, de verdachte wordt opgespoord en een jaar later veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf, een taakstraf en een contactverbod. Ten tijde van de faxen was hij cliënt van het Utrechtse kantoor, dat hem bijstond in de bouwfraudezaak. De man bedreigde in die tijd ook officieren van Justitie en rechters.

Na de veroordeling is de kous voor de Utrechtse advocaat niet af. Hij duikt enige tijd onder, ‘en dat is niet niks als je een gezin hebt met vier kleine kinderen’. Hij krijgt persoonlijke bewaking, zijn kantoor wordt voorzien van een toegangscontrole en er wordt een alarminstallatie aangelegd. ‘Dat alles legt een gigantische psychische en sociale druk op jezelf, je gezin, je kantoor en je cliënten. Ik heb er slapeloze nachten van gehad, en grote concentratieproblemen. Daar komen nog de enorme kosten voor het kantoor bovenop.’

Het mag eigenlijk een wonder heten dat dergelijke incidenten zich niet vaker voordoen, wil de Utrechtse advocaat maar zeggen. ‘Kantoren zijn ronduit slecht beveiligd. Als je op de bel drukt, wordt iedereen altijd binnen gelaten. Overdag zijn alle kamers en kasten open. Dat hoort een beetje bij de cultuur in de advocatuur.’ Volgens hem ontkomen advocatenkantoren niet aan een strengere beveiliging, maar dat heeft wel een keerzijde. ‘Na mijn bedreiging stond er een tijdlang een sterke vent bij de ingang, die de pasjes controleerde. Dat is natuurlijk ook niet goed voor de beeldvorming.’ De hele affaire heeft de advocaat wel ‘kritischer’ gemaakt. ‘Bij nieuwe cliënten vraag ik van tevoren informatie bij bijvoorbeeld banken of andere

advocaten. Ik wil dus niet alleen de financiële, maar ook de sociale antecedenten inzien.’ Wel kan hij er tegenwoordig ook weer grapjes over maken. ‘Onlangs zei iemand nog: wat ben je afgefallen. Dat kwam omdat ik mijn kogelvrije vest niet meer aanhad.’

DRIE KOGELS

Duidelijk is inmiddels dat alle sectoren binnen de advocatuur vergelijkbare risico’s lopen. De vermoorde Doetinchemse advocaat Machiel Pul deed bijvoorbeeld echtscheidingen. De Utrechtse advocaat houdt zich bezig met bouwrecht. Paul Bovens, wiens kantoor enkele jaren geleden werd opgeblazen, was strafrechtadvocaat. De Amsterdamse advocaat Reinier Oskamp, die een envelop met drie kogels op zijn bureau vond, zat in het faillissementsrecht. In die sector was ook de Dordse advocaat-curator L. Quist werkzaam, die na bedreigingen van een zaak werd gehaald.

Met echt fysiek geweld kreeg de Utrechtse advocaat Bernard Tomlow (onder andere huur- en arbeidszaken) een halfjaar geleden te maken. Bij het verlaten van het kantongerecht in Utrecht werd hij door vier mannen aangevallen ‘die me kapot wilden schoppen’. Hij wist zichzelf te bevrijden, waarbij zijn rugbytrainingen nog goed van pas kwamen. Eenmaal opgevangen in het kantongebouw dicteert hij het verslag van de schoppartij aan z’n secretaresse en doet een dag later aangifte. Naar aanleiding van deze zaak heeft de Utrechtse deken met de president van de Rechtbank Utrecht afspraken gemaakt over beveiliging van advocaten: willen ze bewaking, dan kunnen ze die direct krijgen.

Deze gevallen vormen echter nog maar het topje van de ijsberg. ‘Ik hoor regelmatig akelige geluiden,’ zegt de Eindhovense advocaat Guido Schakenraad en lid van de Algemene Raad. ‘Het lijkt er op dat het fysieke geweld tegen advocaten toeneemt, maar dat het aantal bedreigingen toe-

Foto: Marie Cécile Thijs

Detectiepoort in de Rechtbank Utrecht: voor advocatenkantoren?

AL EERDER

Overigens is het, in tegenstelling tot eerdere berichten, niet de eerste keer dat een advocaat tijdens de beroepsuitoefening is vermoord. Zeventien jaar geleden werd de toen 40-jarige advocaat Bart van Tuijn uit Bergen op Zoom doodgeschoten in het pas geopende kantoor van de maatschap Van Tuijn, Viragh en Nieland. Van Tuijn trad op als curator in een faillissementszaak. De daarop volgende strafzaak tegen de verdachte, een kroegbaas, liep tot aan de Hoge Raad.

Cu l8er alligator

Weinig illustreerde ooit opbloei, neergang en het wegvallen van de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt beter dan de aanhef van hun correspondentie. Die liep in zulk geval van 'Geachte...' aan het begin, via 'Waarde...' (na een eerste succesje dat werd gevolgd door een verblijf samen dronken in de goot) en 'Beste ...' (op het zenit van de samenwerking) terug naar 'Geachte'. Dat laatste in de afsluitende brieven, waarin de cliënt aansprakelijk stelt en de advocaat verbitterd tegensprekt een fout gemaakt te hebben, verwijst naar Nationale Nederlanden en toezegt de stukken te sturen naar de reptiele collega die alsnog, maar dan op zijn kosten, de lauweren zal oogsten die, door de cliënt onbegrepen, onder handbereik liggen.

Deze clowneske werdegang in het aanspreken maakte meer dan wat ook lezing van zo'n ziekenhuisdossier van een ander altijd tot een uitzonderlijk genoegen, waarvoor ik de meest spoedeisende klussen terzijde legde.

Een van mijn vaste overtuigingen luidt dat anderen geen haar beter zijn dan ikzelf. Nog altijd stemt het mij daarom dankbaar dat mijn patroon destijds speciaal een keer dronken met mij in de goot is gaan liggen, om te oefenen ook dan nog 'U' en 'Geachte...' te blijven zeggen en dicteren. Aldus heb ik twintig van de vijfentwintig jaar praktijkvoering mij schriftelijk tot cliënten gericht onder de aanhef 'Geachte ...' en zei ik onveranderlijk 'U', ook nadat ik aan hun zijde alle denkbare hemelen bestormd had, en goten bezocht. En kwam het tot een breuk – niet ongebruikelijk na hemelbestorming of gootbezoek – dan kon ik met opgeheven hoofd het dossier overdoen aan eerder genoemde reptiele collega's (die, net als ik primair toetsend aan de ontwikkelingsgang in de aanhef der briefwisseling, vaak belden om te informeren wanneer de relatie precies stuk was gelopen; dat konden ze uit de stukken niet op maken).

Alles voorbij! Niemand kan zich onttrekken aan de deformalisering die het verkeer per SMS en e-mail kenmerkt. Een enkeling – al onvoorwaardelijk 'Beste'nd ...' per e-mail – 'Geachte't ...' nog een poosje door, althans indien corresponderend per 'echte brief'. Veel advocatenbriefpapier – met z'n onvermijdelijke balansen, zwaarden, paarden, beffen of een wat abstracter vormgegeven *mission statement* – biedt inderdaad geen passend kader voor de losse toon van het e-verkeer. Eenzelfde persoon schriftelijk te 'Beste'n' en te 'Geachte'n' afhankelijk van het communicatiekanaal wordt echter snel pijnlijk belachelijk. Wijselfijk schikt ook die enkeling weldra voor het mindere euvel van de amicale aanhef, al is het modder op de vlaggenschuit van het kantoor-*stationary*. Achten doet men de cliënt nog slechts bij het aanbieden van de declaratie, waarmee mogelijk en dan meestal niet ten onrechte vooruitgelopen wordt op de vertrouwensbreuk waartoe deze aanleiding zal zijn. Onze beste cliënten stellen ons inmiddels moeiteloos maar niet minder genadeloos aansprakelijk, heel eigentijds beginnend met 'Beste...'

De ontwikkeling staat overigens niet stil. Het volkje dat nu probleemloos 'Beste't' vanaf toetsenbord en mobiele telefoon, zal over tien jaar zelf gruwen van de verdere verbastering die de advocaten schrijfstijl doormaakt. 'Whaha, ja maar mu pa zit te zeike dak van de pc af moe :S duz k moe gaan cu l8er twas leuk om je weers ff te sprke kuz muddie' – zo chat mijn kroost met de virtuele vriendenkring. Hoe kan het anders dan dat zij, eenmaal advocaat geworden, het zelfs op briefpapier zullen bestaan te schrijven: 'Kontving je briefie maar moet ff nadenken; klaat horen cu l8er'.

Bn bnieuwd hoe je dan aansprakelijk gesteld wordt.

EERSTE PEILING

De elektronische nieuwsbrief *Orde van de dag* (voor gratis abonnement: enova@reedbusiness.nl) peilde afgelopen week onder advocaten wat zij dachten van de bedreigingen en eventuele maatregelen daartegen.

'Worden advocaten de laatste jaren vaker bedreigd of daadwerkelijk met geweld geconfronteerd?' 27 van de reagerende advocaten beantwoordde deze vraag met 'ja', 33 van hen zei 'nee'.

'Bent u voldoende beveiligd tegen geweld?' Op deze vraag werd 9 keer 'ja' en 47 maal 'nee' geantwoord.

In de *Orde van de dag* van gisteren, 24 juni, zijn enkele gemotiveerde antwoorden gepubliceerd.

neemt, is bijna zeker.' Schakenraad maakt een vergelijking met huisartsen, die steeds meer te maken hebben gekregen met geweld. 'Het zou opmerkelijk zijn wanneer advocaten niet in die trend meegaan, te meer daar wij midden in polemische situaties werken. Ongeveer één kwart van de tijd besteden advocaten aan particulieren, en juist daar komen veel emotionele situaties voor, denk maar aan familie- en arbeidsrecht.'

Schakenraad kent uit zijn eigen omgeving de nodige incidenten. Een advocaat die een poederbrief kreeg, een advocaat die bij zijn keel werd gegrepen, een lastige cliënt die met behulp van de politie het pand moest worden uitgezet en een advocaat die bewaking kreeg. 'Het grote probleem is dat advocaten hierop niet bedacht zijn. We zijn zo vervuld van ons *officium nobile*, dat we te weinig rekening houden met deze risico's.'

GEWELDSINSTRUCTIES

Of het aantal advocaten dat slachtoffer is van geweld of bedreigingen is toegenomen of niet, kantoren zijn zich intussen wel gaan wapenen tegen mogelijke incidenten. Zo is het kantoor van Schakenraad uitgerust met een camera aan de voordeur en een verhoogde balie, en hebben de medewerkers geweldsinstructies gekregen. Daarin staat onder meer dat de advocaat tijdens een gesprek met een cliënt zo dicht mogelijk bij de deur moet zitten en dat er bijvoorbeeld geen nietmachine op tafel mag staan, want daarmee kan worden geslagen of gegooid. Aparte spreekkamers, die beter kunnen worden beveiligd of gecontroleerd, zijn goede voorzieningen. 'Wij hebben geleerd: voorkomen is moeilijk, maar niets proberen is te gemakkelijk toegeven.'

Ook het kantoor van Els Unger, tevens lid van de Algemene Raad, heeft veiligheidsmaatregelen genomen. 'Niet omdat er zich vervelende incidenten in het pand hebben voorgedaan, wel omdat het vaak voorkomt dat er insluipters in de buurt rondlopen.' Niet alleen op kantoorniveau, ook voor de Algemene Raad zijn veiligheid en bedreigingen een 'aandachtspunt', zegt Unger, maar concreet is daar nog geen inhoud aan gegeven. Met de moord op Machiel Pul komt daar wel verandering in. 'Dit nemen we zeer serieus. We weten echter niet of het aantal incidenten jegens advocaten toeneemt. We hebben slechts een indruk. Daar willen we eerst een reëler beeld van krijgen, en ook incidenten bekijken die niet de pers hebben gehaald.' De Algemene Raad is van plan om met de lokale dekens gesprekken te voeren over bedreigingen, want dáár

VERVOLG OP PAGINA 437 >